

Práca a rodina

Nájsť rovnováhu medzi pracovnými a rodinnými povinnosťami nebýva vždy jednoduché. Veľa sa môžeme naučiť od Svätej rodiny, ako nám pripomína tento nový článok o posväcovaní práce.

13.04.2015

„Práca je základom formovania rodinného života, ktorý je prirodzeným právom a povoláním človeka. Tieto dva okruhy hodnôt – jeden spojený s prácou, druhý vyplývajúci z rodinnej povahy

ľudského života – sa musia navzájom správne spájať a správne sa navzájom prenikať." [1]

Zosúladiť povinnosti rodinného a pracovného života nebýva vždy ľahké, ale je to integrálna súčasť úsilia žiť „jednotu života.“ Človeku dáva jednotu láska k Bohu, prináša poriadok do nášho srdca a učí nás, aké sú tie správne priority. Tieto priority zahŕňajú úsilie vždy klásť dobro ľudí na vyššie miesto než ostatné záujmy, vnímanie práce ako služby, ako vyjadrenie dobročinnnej lásky – žiť dobročinnú lásku usporiadaným spôsobom, začínajúc od tých ľudí, ktorých nám Boh dal priamo do našej starostlivosti.

Rodinný život a pracovný život sa vzájomne podporujú. Práca, či už doma, alebo mimo domácnosti, „je podmienkou, ktorá umožňuje založiť si rodinu.“ Na prvom mieste preto, lebo rodina „vyžaduje prostriedky na

hmotné zabezpečenie, ktoré človek normálne nadobúda prácou". [2]

Práca má podstatný význam pre dosiahnutie cieľov rodiny. „Práca a pracovitosť podmieňujú aj celý výchovný proces v rodine práve preto, že každý sa „stáva človekom" okrem iného prácou; a úloha stávať sa človekom je podstatným cieľom celého výchovného procesu". [3]

Svätá rodina nám ukazuje, ako máme zosúladiť tieto dve stránky nášho života. Svätý Josemaría nám ponúka to, čo sa naučil od Panny Márie a sv. Jozefa. Svojou prácou zabezpečili Ježišovi Kristovi domov, v ktorom mohol rásť a dospievať.

Príklad nazaretského domova výrazne poznačil dušu zakladateľa Opus Dei. Považoval ho za školu služby, kde „si nikto nič nevyhradzuje len sám pre seba. Nepočúvame tam veci ako moja povest', môj čas, moja práca, moje

nápady, moje priority, moje peniaze. Všetko tam slúži pre nádherné Božie dobrodružstvo s ľudstvom, pre Vykúpenie." [4]

Napodobňovať sv. Jozefa

„Všimnite si ako sa Jozef správa k Márii a Ježišovi, aby tak naplnil prikázanie Otca a podnet Ducha Svätého. Dáva celé svoje bytie, ako obchodník ponúka celý svoj život pre službu Bohu. Jozef, jeden zo stvorených ľudí, kŕmi Stvoriteľa; ako pokorný remeselník posväcuje svoju profesionálnu prácu – teda robí to, čo kresťania za tie stáročia už zabudli, a čo im Opus Dei prišlo znovu pripomenúť. Dáva Bohu svoj život. Ponúka mu lásku svojho srdca, nežnú starostlivosť, k jeho službám predkladá silu svojho ramena. Dáva všetko to, čím je, všetko čo dokáže urobiť: obyčajnú, každodennú prácu, ktorá je súčasťou jeho života." [5]

Svätý Jozef pracoval slúžiac Božiemu Synovi a jeho Matke. Nevieme úplne presne, aké výrobky vychádzali z jeho rúk, ani sa nenašli žiadne predmety nesúce jeho rukopis. Vieme však, komu ako prvému poslúžili hodiny jeho únavnej práce: Panne Márii a nášmu Pánovi Ježišovi Kristovi. Človečenstvo nášho Pána, ktoré odovzdal o mnoho rokov neskôr, aby trpelo na Kríži a tak nás spasilo, malo aj skutočne ľudské potreby. Ježiš rástol a rozvíjal sa len pod ochranou svojich rodičov. „Potreboval“ Jozefovu prácu.

Práca sv. Jozefa je nádherným príkladom Božského a ľudského dobrodružstva Vykúpenia. Jeho úsilie slúži tým najmateriálnejším potrebám Najsvätejšieho Človečenstva Vykupiteľa. Jozef učil Božského Remeselníka svoje remeslo – svojou prácou sa staral o Pána Stvorenstva. Po namáhavej

každodennej práci, keď sa vracal domov, sa nenechal premôcť únavou, lebo nechcel ukrátiť Božieho Syna o ľudskú otcovskú starostlivosť a pozornosť.

Sv. Jozef si vyslúžil čestné miesto v Dejinách Spásy tým, že svoj život zasvätil svojej Rodine. Nároky a zodpovednosť hlavy rodiny, ktorú musel na seba vziať (neočakávané cesty, sťahovanie sa, so všetkými tými nebezpečenstvami a ťažkosťami) nijako neumenšovali dôležitosť jeho práce, ale ju nesmierne obohatili. Práca sv. Jozefa, podobne ako práca Panny Márie, prekypuje transcendentnosťou a večnosťou.

Aké veľké ponaučenie vyplýva z toho pre nás, ktorí sa tak ľahko necháme uniesť túžbou po osobnom presadzovaní a ľudskou slávou v našej práci! Pre Jozefa bolo slávou vidieť Ježiša rásť v múdrosti a veku, [6] a slúžiť Panne Márii. Dlhé hodiny

usilovnej práce tohto svätého patriarchu boli obohacované dvomi tvármi. Jeho úsilie nebolo zamerané na materiálny produkt, nech by už bol akokoľvek dobre urobený. Jeho práca bola pre neho skôr prostriedkom ako rásť v láske k Synovi Božiemu a jeho Matke.

Boh nám dal tiež možnosť, aby sme ho objavovali a milovali, slúžiac našim najbližším prostredníctvom nášho pracovného úsilia. Mnohí ľudia si na pracovný stôl umiestňujú fotografie svojich najbližších, alebo nejaké iné pripomienky. Pomáha im to dodávať zmysel ich úsiliu, pripomína im to, že ich práca má zmysel, a že nie sú osamotení. Ak však chýba láska, ak vlastná rodina, všetky duše, a v konečnom dôsledku ani Boh nedávajú zmysel práci človeka, potom si jeho srdce bude vyhľadávať nejakú náhradu, vo forme rôznych márnivostí, v túžbe po úspechu a spoločenskom uznaní.

Je to smutný pohľad na ľudí, ktorí sú vnútorne rozdelení. Sú vystavení veľkému utrpeniu, a pritom zbytočne. Žonglujú s veľkým množstvom záväzkov, ktoré v konečnom dôsledku ani nie je možné zosúladiť. Nechýba im totiž čas, ale usporiadané a milujúce srdce. Rodinné povinnosti považujú za prekážku svojho profesionálneho rastu. Chceli by byť dobrými priateľmi, ale zisťujú, že ich hlava a srdce sú uzavreté voči ostatným.

Príklad sv. Jozefa nám tu všetkým môže pomôcť. Jeho starostlivosť o Svätú rodinu a hodiny jeho námahy v dielni neboli oddelenými životmi, ale jednou, jedinou skutočnosťou. Staral sa o Máriu svojou prácou a lásku k Ježišovi preukazoval svojím každodenným úsilím, naplno kompaktným životom.

Naliehavosť apoštolátu

„Celkove treba pripomenúť a povedať, že rodina je jedným z najdôležitejších východiskových bodov, podľa ktorých sa musí formovať sociálno-etický poriadok ľudskej práce... Rodina je totiž spoločenstvom, ktoré môže jestvovať vďaka práci a súčasne je pre každého človeka prvou súkromnou školou práce." [7]

Stojíme pred vznešenou úlohou obnoviť ústrednú rolu rodiny, ktorú by mala mať v živote ľudí a vo svete práce. Táto úloha má mnoho aspektov. Na prvom mieste treba prisúdiť tú správnu hodnotu, či už čo sa týka prestíže, alebo praktickej pomoci, prácam, ktoré sú veľmi úzko prepojené s vnútornými cieľmi rodiny. Tieto zahŕňajú domáce práce, výchovu, obzvlášť v ranom veku dieťaťa, ďalej rôzne spôsoby poskytnutia pomoci chorým a starším (toto však nikdy nemá byť náhradou za rodinné povinnosti).

Ďalšou naliehavou úlohou je snaha predchádzať tomu – nakoľko to je len možné –, aby pracovné povinnosti neboli dôvodom napätia v rodine, aby sa nestávali prekážkou plnenia svojich rodinných povinností v domácnosti. Takéto prípady sú celkom bežné – nedostatočný plat, ktorý neumožňuje normálny rast rodiny, pracovný harmonogram vážne obmedzujúci prítomnosť otca či matky v domácnosti, prekážky vytvárané voči veľkodušnému postoj, otvorenosti voči životu, v prípade mnohých žien, ktoré by chceli zladať starostlivosť o rodinu so svojou profesionálnou kariérou.

Okrem toho by sme nemali zabúdať, že náročné konkurenčné prostredie na pracovisku je dnes natoľko rozšírené, že osobitne postihuje mladých zamestnancov, na ktorých obzvlášť tlačí požiadavka zosúladiť tieto pracovné povinnosti so záväzkami voči rodine. V nejednom

prípade ide o náročný pracovný harmonogram, pričom finančné ohodnotenie práce nie je dostatočné na to, aby sa títo mladí ľudia mohli odhodlať na dobrodružstvo zakladania svojej vlastnej rodiny.

Túžba presadiť sa vo svojej profesii si neraz vyžaduje viac nasadenia, dlhšie hodiny v práci, viac služobných ciest. Samozrejme, život je zložitý, plný konkurencie, a agresívna atmosféra na pracovisku len ťažko umožňuje hľadať súlad medzi rodinným a pracovným životom. Popieranie tejto skutočnosti by znamenalo zatvárať si oči pred skutočnosťou, ale na druhej strane akceptovanie tejto reality ako niečoho neriešiteľného, by nebolo tou správnou reakciou Božieho dieťaťa. Musíme prosieť nášho Pána o mravnú silu, čnosť pevnosti povedať „nie“ niektorým požiadavkám v práci, a nenechať sa celkom pohltiť niečím, čo

je v konečnom dôsledku len istý prostriedok.

Všetci máme k dispozícii tú Božskú pomoc, ktorú potrebujeme, aby sme menili svet, kultúru, spoločnosť – aby sme menili naše vlastné srdce. Mali by sme si však najskôr naplniť srdcia nádejou, Božím darom, pretože náš Pán dokáže všetko. Ak si vryjeme do srdca príklad služby, sebazáporu, autentického a konkrétneho sebadarovania odpozorovaného od nazaretskej rodiny, naučíme sa aj ako si nájsť čas pre rodinu, pre náš rozhovor s Bohom, pre náš pravý poklad. Tajomstvom jednoty života totiž je srdce naplnené láskou, láskou, ktorá osvecuje každý kútik nášho dňa, aj vtedy, keď je zamračené, keď sú na oblohe chmáry.

Je to veľká výzva a naliehavá apoštolská úloha. „V spoločenskom živote sú dve veci, ktoré sú skutočne

podstatné: zákony týkajúce sa manželstva a zákony týkajúce sa výchovy. V týchto oblastiach musia Božie deti zostať pevné, bojovať dôrazne a férovo, pre celé ľudstvo." [8]

Spoločnosť, ktorá nedokáže ochraňovať rodinu, možno aj s falošnými výhovorkami o technickom a ekonomickom pokroku, v skutočnosti len urýchľuje svoju vlastnú deštrukciu. Bez zdravých rodín civilizácia upadá, spoločenský poriadok sa začína rozpadáť a spoločnosť stagnuje, dokonca aj ekonomicky. Cirkev nám to bude vždy neúnavne pripomínať. Kresťanské rodiny sú povolané, aby odvážne bránili krásu a pravdu rodiny.

Podpora a presadzovanie všetkých hodnôt obsiahnutých v rodinnom živote je dnes prioritou poslania Cirkvi. Morálna kvalita spoločnosti

závisí od morálnej prosperity jej rodín. Keď rodiny neučia svoje deti o dôležitosti spravodlivosti a služby iným, podkopávajú tým opravdivý zmysel práce. Okrem toho pre deti bude ťažké veľkodušne odpovedať na Božie volanie, keď ich osobnosť nevyzrela v kresťanských čnostiach v rodinnom prostredí.

Generácie, ktoré preberú zodpovednosť v budúcnosti, budú závislé od duchovných a morálnych zdrojov, ktorých sa im dostáva v súčasnosti, principiálne v ich vlastných rodinách. Spoločenská transcendentnosť, ktorá prebieha v malom spoločenstve každej rodiny, je nevyčísliteľná. V stávke je šťastie mnohých ľudí. Stojí za to brať veľmi vážne túto obrovskú apoštolskú úlohu, využiť každú príležitosť a začať od svojej vlastnej rodiny.

„Deti moje, uprostred ulice,
uprostred tohto sveta, sa vždy

musíme snažiť vytvárať rybník z čistej vody, aby sa k nám mohli pridať aj iné ryby. A potom spolu budeme zväčšovať tento rybník, očisťovať rieku, obnovovať kvalitu vody celého mora." [9]

Takýmto spôsobom začínala Cirkev a my, kresťania, musíme pracovať takým istým spôsobom, odhodlane sa usilovať prinášať atmosféru Krista do spoločnosti v našom prostredí. Dcéry moje, synovia moji, vaše úsilie, ktorým žijete hlboko kresťanské ovzdušie vo vašich domovoch a pri výchove vašich detí, urobí z vašich rodín stredobod kresťanského života, rybník čistej vody, ktorý ovplyvní mnohé ďalšie rodiny, a tiež dopomôže k tomu, aby prekvitali povolania. [10]

Javier Lopez Diaz

[1] Ján Pavol II., Encyklika *Laborem exercens*, 14. septembra 1981, číslo 10.

[2] Tamtiež.

[3] Tamtiež.

[4] Svätý Josemaría, List, 14. februára 1974, č. 3.

[5] Svätý Josemaría, rozjímanie „Svätý Jozef, náš otec a pán," 19. marca 1968.

[6] Pozri Lk 2:52

[7] Ján Pavol II., Encyklika Laborem exercens, 14. septembra 1981, číslo 10.

[8] Svätý Josemaría, Vyhňa, č. 104.

[9] Svätý Josemaría, Poznámky zo stretnutia, 20. mája 1973.

[10] Biskup Javier Echevarria, List, 28. novembra 2002, č. 11-12.

.....

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
sk-sk/article/praca-a-rodina/](https://opusdei.org/sk-sk/article/praca-a-rodina/)
(19.03.2026)